

السُّلْطَانُ ابْنُ السُّلْطَانِ السُّلْطَانِ
الْفَارِ

عَبْدُ الْحَمِيدِ خَانِ ثَانِي

افندره حضرت بنك

صحابه كاه علوم و معارف اولان

سُودِ جَنَاحِ الْاَفِينِ اَهْمَانِ تَرْفِدِ تَلْجِيْمِ

عبود سیکارانه در

شوکتلو بادشاھمنز افندرمز حضرتلرینک تخت عالی بخت
عثمانی بہ جاپوس ہمایونلرینک بکرمی التبحی سنہ دوریہ
مسعودہ سی بیوک برسویج ایلیاد ایلیدک ہر طرفہ
او منبیں کونی تجیلا نیچہ ماثر مبرورہ وجودہ کتیرلمکرہ
اولدیغی کبی اقدام مطبعہ سی دخی لسانہ امنک بر خاطرہ
شکرانی اولوں اوزرہ شو :

محیط المعارف

ی نسر وعتبہ جناب ظل اللہی بہ عرصہ و تقدیم الیہ
تأیید عبودیت الیتمسدر .

فی ۱۹ اغستوس سنہ ۱۳۱۷

محیط المعانی

علوم و ادبیاتی ہ فنون و صنایعی جامع ہ بالجملہ اصطلاحات ایلہ
اسماء خاصہ بی حاوی کلیات علمیہ و ادبیہ در .

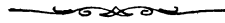
برنجی جلد

باش محرری

مجلس معارف اعضا سزہ

امر اللہ

صاحب و طابعی

« اقدام » غزتہ سی صاحب امتیازی و باش محرری

احمد جودت

معارف نظارت جلیلہ سنک ۲۵ محرم ۱۳۱۸ و ۱۱ مایس
۱۳۱۶ تاریخلی و ۸۸ نومرولی رخصتنامہ سیلہ طبع اولمشدر .

کافہ حقوقی صاحب و ناشرینہ عائددر .

در سعادت

« اقدام » مطبعہ سی — باب عالی جادہ سندہ دائرہ مخصوصہ سندہ .

۱۳۱۸

ماهیت اثر

« محیط المعارف » ی تألیف ایتمکده ایکی بیوک مقصد تصور اولمش در :
مقصد اول — علوم و معارف موجوده ومدونه بی تکمیل فنون وفروعی ایله تلخیص
ایده جک بر کلیه علمیه وجوده کتیرمک دره . « محیط المعارف » — نامنه صادق بر اثر کامل
صفتنه لایق اولمق اوزره — جناب کبریانت وحی ایله انزال بیوردیفی ، قوه قدسیه نک کشف
ایلدیکی ، قوه عاقله نک ایجاد ایتمدیکي نه قدر علم ومعرفت موجود ایسه بونلرک جمله سنی زبده
ایده جک ؛ او صورته که هر بر علمه تعلق ایدن مباحث شتی اثر دن تفریق ایدیله رک انجای
علیه یه توفیقاً آریجه ترتیب اولندیفی حالده بو وجه ایله حاصل اوله جق هیأت مجموعه تماماً
ومستقلاً او علمک دائره معرفتی تشکیل ایلیه جک در ، یعنی اثرک تشکیل وتالیفنده انجای
تحصیلک ایکی رکن اعظمی دیمک اولان ترکیب وتحلیل قاعده لری تطبیق ایدلش دیمک در .
مقصد ثانی -- لسان علم ومعرفنده تداول ایدن لغات علیه واصطلاحات فنیه بی
بر سلسله منتظمه تحتنده ضبط وترتیب ایدرک لسان علم وفنی تکمیل مفرداتی ایله جمع
ایلیه جک بر مصنفه لغویه تشکیل ایلسکدر ؛ او صورته که « محیط المعارف » جهان معرفتک
حال حاضرنده افاده حقایق ایچون وضع واستعمال ایدلین نه قدر کلمات علمیه ، تعبیرات فنیه
وار ایسه بونلرک جمله سنی حروف هجا صرّسی ایله مشتمل اوله جق ، دهها دوغریسی
لسان علم ومعرفتک مکمل بر لغتنامه سنی تشکیل ایلیه جک در .

ومن الله التوفيق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صائت، دیگری بو صائت ایله تحریک ایدلمش بر حرف صامت در .

بناءً علیه یونان ولاتین الفبالنده اولدیگی کبی الف حرفک عرب الفباسنده معین ومنفرد برقیمت تصوتیه سی یوق در . بونک ایچون درکه عرب الفباسی ایله بوندن النان الفبالده صوتی ایله، مسماسی ایله دکل، اسمی ایله افاده ایدیلیر یعنی الف دینیر؛ بو حرف نامی ایله برابر عربله فنیکیه لیردن انتقال ایله مش در . فقط بو انتقال دوغری دن دوغری یه دکل آرامیون، نبطیون، سریانیون حتی هندیون واسطه لیرله جاری اولمش در . (الفبای ساسی و الفبای عربی ماده لیرنه باق) . بو حرفه سریانیه ده آلف، عبرانیه ده کسر لام ایله آلف، یونانجه ده آلفا (Alpha) دیرلر؛ بو کله تک اصلی فنیکی در و معناسی اوکوز دیمک در . فنیکیه خطنده الفک شکلی ( ) اوکوز بوینوزینه بکزر . علمای لسانیه تک تقدیرینه کوره وجه تسمیه بو مشابته معطوف در .

— بو باده بزم کندی رأیمز اوله دکل در . واقعا فنیکیه الفباسنده بعض حرفک صورتی اسمنک دلالت ایتدیگی شینک شکلنه بکزیور . مثلاً (الف) ک رسمی اوکوز بوینوزینه مائل، (عین) ک شکلی (O) کوزه مشابه در، (سین) ک صورتی (W) ده دیشلری آکدیرر . بو جهته او حرفلرک اسملری تشبیه طریقیله وضع اولونمق بلکه استبعاد

۱ - علم حروف { الفبای عربی ده برنجی حرف در . همزه تک

قتحی ولامک کسری ایله آلف تسمیه ایدیلیر . (بصائر) ده آلف شو یله تعریف ایدیلیر : « الف که بر حرف در، سائر حروفک اصل وهیولاسی در . جمله کلمات و لغات آدن متألفه در . و الف حقیقی الف ساکنه در . (ما) و (لا) کله لرنده اولان الف کبی . متحرک اولدقه اکا همزه اطلاق اولنور . روزکار متحرک اولیچ ریج و ساکن اولیچ هوا اطلاق اولندیگی کبی و کاهجه توسعاً همزه یه ده الف اطلاق اولنور . » [۱] . الفک بو صورتله تعریف و تقسیمی علم حروف عربی یه دائر یازیلان آنارک ، مباحثک همان جمله سنده کوریلیر . بو تعریف و تحدیده نظراً عربجه ده ایکی در لو الف معتبر در : ساکن الف، همزه الف . عرب علمای حروفنک ساکن الف دیدکبری حرف فن تصوت اعتباری ایله لسانزده کی (آ) صائندن، یونان و لاتین الفبالرنده کی (A) حرفندن باشقه برشی دکل در ، صوائتک اولی در . الف متحرک دین همزه ایسه حرکه سنه کوره آ ، ا ، أُ ، آ ، ؤ ، ئ کبی الی صورتله تلفظ ایدیلیر آیری بر حرف در . زبرده ایضاح اولنه جنی وجه ایله عربجه ده الف ساکنه یی همزه متحرکه اولان (آ) ایله یعنی الف ممدوده ایله قاریشدیرماملی در . بری اصلاً [۱] ترجمه قاموس دن .

ایدیله مز . فقط فنیکه حرفلرینک قسم اکثری بویله دکل در . رسملری ایله اسملری بیننده صورتاً اویله جلی برمناسبت و مشابعت یوق دره . مثلاً فنیکه الفیاسنده ایکنجی حرف اولان (ب) نك شكلی (٤) ، اسمی اولان « بهت » یعنی « بیت » كمدلولونه یعنی اوه هیج بکزه مز . (ج) حرفنك شكلی (٨) ایله بونك اسمی اولان (جل) بیننده ، د (دالته) حرفی ایله بونك دلالت ایلدیکی قپو آره سنده كذلك شكلاً و رسماً مشابعت یوق در . دیگر حرفلرده همان جمله بوقییل دن در . هم فنیکه لیلرک حرف و هجایه تشبیه طریق ایله اسم و یرمه لری اساسی قبول ایدیله جك اولسه بوحالده برنجی حرفه الف نامی یرینه بونوز معناسنی افاده ایدر برکله بی اسم تخصیص ایله ملری ایجاب ایدر ایدی . حرفنك شكلی اوکوز بونوزینه بکزه دیککی کبی باشقه حیوانلرک ده بونوزینه مشابه در . الك زیاده کچی نك بونوزینه بکزر . فنیکه لیلر حرفلرینی اویله ظن اولندیکی کبی تشبیه طریقله دکل باشقه بر اصول ایله تسمیه ایتملدر . الفبالرینه نظرامان و تحقیق ایله باتیله حق اولورسه پك آشکار اوله رق کوریلرک الفبای فنیکی ده هر حرفنك اسمی بوحرف ایله ابتدا ایدن برکله دن عبارت در و حرفلرک اسملری ده بین الناس الك زیاده معروف و ائوس اولان کله لردن انتخاب اولونمش در . بوندن استدلال ایله حکم ایدیله بیلرک : فنیکه لیلر الفبالرنده کی حرف هجازه اسم و یرمک ایچون حروف هجاردن هر بریله بدء ایدن الك معروف و مستعمل کله لری انتخاب ایدرک حرفلرینی بوضورتله تسمیه ایله مشلدر . ایتمته اوکوز مناسنه اولان الف کله سی همزه ایله بدء ایله دیککی ایچون بوحرفه الف نامی و یریش ؛ بهت (بیت) کله سی که ب حرفی ایله ابتدا ایدن برکله مأنوسه در بوده (ب) یه علم اولمشدر . دیگر حرفلرک اسملری ده هب بویله در . قدیم مصریلر دخی حروف هجالیی تسمیه ده فنیکه لیلردن اول بواصوله مراجعت ایتملر ایدی . مثلاً قبیطی الفبایسده الف حرفنك اسمی (آحوم) در . آحوم لسان قدیم قبیطی ده نسر یعنی قارتال معناسنی افاده ایدر . آ حرفی ده خط

شکلی ء قبیطی (خط قبیطی ماده سنه باق) ده یوقوشك رسمی ایله ابراز ایدیله ایدی ، صورکالر ی قوشك اسمی ایلك حرفی اولان (الف) ه علم اولدی . شو و قدرک مصریلرک توجهنده حرفنك اسمی ایله بونك دلالت ایله دیککی شیء بیننده کی مناسبت ده نظردقته آلتش ، الف حرفی بوضورت ایله بدء ایدن کله نك مدلولی تصویر ایدیله رك ابراز اولونمش و بوعلاقه ایله حرف مذکورده اوکله اسم و یریش ، احتمال که فنیکه لیلرده بویله یایدیلر . مصریلره تبعاً حرفنك شكلی بوحرف ایله بدء ایدن برکله نك مدلولی و یا اختصار کوزده درک کلی جزئی ایله تسمیه قییلندن او مدلولک برجزئی رسم ایدرک ابراز ایله دیلر و بوکله بی او حرفه نام اوله رق و یردیله . کیت کیده حرفلرک شکلری تغیر و خط دستده پك چوق تخفف ایدرک رسم اصلیلرندن خیلی دن خیلی اوله رق تباعد ایتمش ، مع مافیله حرفی ابراز ایله مک ایچون مدلولارینک رسملری پایلان کله لرا و حرفلره نام اوله رق قالمش در . بوا احتمال ده ا زیاده مقرون حقیقت دره حتی (عین) ایله (سین) ، حرفلرینک رسملری ایله اسملرینک دلالت ایتمدیکی شیلر بیننده کوردیکمز مشابعت و مناسبت ده بوجیهه ایله ایضاح ایدیله بیلر . فقط شو حالده طریق تسمیه برعکس اولبور . یعنی الف حرفنك شكلی اوکوز بونوزینه بکزه دیککی ایچون بونامی آلامش ، بلکه کله الف ایله باشلادیکی ایچون بوحرفه اوکوز نامی و یریش ، و رسم خطده دخی بوعلاقه یه بناء الف اوکوزک بونوزینه تشبیهاً شکل و صورت آلمش در . مع مافیله خطک اصل و منشئی حقیقده تاریخک اطلاعاتی هنوز نقصان بولندیکی ایچون مسألہ بی تأویلدن قورتاره رق حقیقت صرفه رکنده کوسترمک علمک حال حاضرنده ممکن دکل در . (الفبای فنیکی ماده سنه باق) . عرب الفبایسده حرفلرک اصول تسمیه سی ده او قاعده یه بوفیق اولمشدر : ألف ، باء ، تاء ، ثاء ، جیم والی آخره کبی که بوا سملردن هر برینک حرف اولی مسمای حرف ایله ابتدا ایدر . فرنک الفبالرنده الف حرفی صوتی ایله افاده ایدیله ، بزده ده اویله در . حتی الك قدیم

سکزه ابلاغ ایدلمش اولدیغندن [۱] الفبا مزده ، اصول طبیعییه ، و اثر اولینه توفیقاً الف حرفنی ابراز ایلدیکی صوتک اسمی ایله افاده ایدرک (آ) دیه تسمیه وتلفظ ایله مک اقتضا ایدره بزم الفبا . مزده الف یالکز (آ) حرفی دره بوکا (الف) دیه جک اولور ایسه ک بو حرفک دیگر مسمالری اولان آ ، ای ، او صائتلرینه نه اسم ویره جکر ، بو حرفلری صوتلری ایله تسمیه ایتیررمی یز؟ هیچ بر التباسه محل قالماق اوزره صدر الفباده اثبات وجود ایدن حرف اولده (آ) دیرز والسلام . اقوام ترکیه تک الکزیده محصله سی ، اک زیاده مترقیسی اولان عثمانلی ترکیلی دین مبین اسلام ایله مشرف اولدقدن سوکرا لسانلرینی یازمق ایچون - مجملرکی - الفبای عربی قبول ایتلملر ، عرب الفباسنده موجود اولان حروف ایله کلمات ترکیب تصویره چالتملر دره . عربجه السنه سامیه دن . دره ، السنه تورانیه به منسوب اولان ترکیه ایله آره لرنده هیچ برمناسبت یوق ، بویله برسانک کندینه مخصوص اولان حرفلری ایله ترکیه کله لری حقیله یازمق برامر مشکل اولدیغندن بو حال ایله ترکیه کلماتک املاسنده ، قرائتنده صعوبت حاصل اولمقده دره .

ایجد نظمنده الف همزه مفتوحه دره . (الفبا ماده سنه باقی) .

فنیکه وسائر اقوام سامیه الفبا لرده الف بر حرف صامت اعتبار اولونمش ایدی . عرب الفباسنده بوصفته کچمشدره نحو بوندن ابن جنی «سرا الصناعه» [۲] نام اثرنده دیورکه «الف اصلنده همزه تک اسمی ایدی . همزه تک غیری به اطلاق واستعمالی توسماً دره . علم حروف علمای الفک بر حرف تام اولمادیغه ، بلکه جمیع حروفک ماده سی بولندیغنه بالاتفاق حکم ایتلملر دره . حرف تام کرک نطقده وکرک کتابتده صورتی تعین ایدن حرفلردن عبارت دره . حالبوکه الف بویله دکل دره صورتی یالکز خطده تظاهر ایدر نطقده تظاهر

[۱] مجلس معارف اعضاسندن امره افندینک اصول مخارج اوزرینه ترتیب اولنان (الفبا) سنه باقی .

[۲] «سرا الصناعه واسرار البلاغه» لابن جنی ابی الفتح عثمان المتوفی فی سنه ۳۹۲ «کشف الظنون» .

خط ترکی اولان اورخون الفباسنده الف حرفی (آ) یعنی صوتیله مسمادره . واقفا بو حرف (آ) صوتندن ما عدا فرانسیزجه ده کی (E) مقامنده (ه) صوتی دخی ابراز ایدره . فقط لسانونمزدن نجیب عاصم افندیکنک پک واقفانه بر صورتده تقدیر وتوجیه ایتدیکی وجه ایله ترک قدیم الفباسنده (e - ه) صائتی ایچون آیری بر حرف اتخاذا ایدلامسی تورک لساننده آهنگ صوائت (L'har) (monie des voyelles) قانونک حکمفرما اولما . سندن دره . چونکه الف حرفنک قالین هجالی کله لرده (آ) ، اینجه هجالی کله لرده (ه) تلفظ اولنسی لسانک طبیعی مقتضاسندن دره . [۱] حتی بنه اورخون الفباسنده عین اصوله کوره ثقیل وخفیف (ئی - i, y) ، صائتلری ایچون ثقیل وخفیف (او ، او - ou) ، صائتلری ایله وینه ثقیل وخفیف (او ، او - u, eu) صائتلری ایچون آیری آیری بر حرف موجود دره . بناء علیه تورکجه ده بولنان سکز صائته بدل الفبای قدیم ترکیده ده هر بری ثقیل وخفیف ایکی صوت ابراز ایتک اوزره درت حرف صائت وارد دره . صائتلرک عدد صوته کوره سکز اولمامسی شیمدیکی دیدیکمز کی قانون آهنگک بوبابده دلالتی کافی اولماسندن دره . (آهنگ صوائت ، لغات ترکی ، اورخون ماده لرینه باقی) . دیمک اولیورکه خط قدیم ترکیده جمله صوائت تام ومکملدره . حالبوکه عرب الفباسنده بوندن مقول الفبای عثمانی ده صائتلر ناقص دره ، بوجهته الف حرفی ایجابنه کوره (A - آ) ، (e - ه) ، (ئ - i) ، (ئو - u) ، صائتلرینک خدمتنی ایفا ایدر . بر حرفک درت صوتی ، بر اسمک درت مسماسی وار دیمک دره . بونک ایچون درکه الفبای عربی ده الف حرفنی اسمی ایله افاده ایتک ضروری دره . الفبای ترکی ده ایسه آرتق بوکا لزوم قالمش دره . چونکه عصر حاضرک ترقیات مهمه لسانیه سندن اوله رق زمانمزدده الفبای ترکینک حرف صائتلری اکمال وقانون آهنگ دن استعانه یه بیله حاجت قالیه رق

[۱] نجیب عاصم افندیکنک «اک اسکی تورک یازیسی» عنوانی اثرینه باقی .

ایتمزه همزه ایله الفک مجموعی حرف واحد اعتبار ایدیلیر.»

الفک عرب الفباسنه صامت اوله رق انتقال ایله دیککی ابن جنی نك یوقاریده کی شهادتیلده تحققیق ایدیلیر. اوت عربجه ده همزه بر حرف صامت ایدی. فنیکه لیلره تبعاً ساژ اقوام سامیه کی عربلر دخی بو حرفه الف دیمشلدردر. ثانیاً ابن جنی عرب الفباسنده الف تسمیه ایدیلن حرفک نطقده صورتی یعنی قیمت تصویته سی اولمادیفنک پک کوزل فرقه وارمشدر. نطقده صورتی اولمادینی ایچون الفباده مسماسی ایله ذکل اسمیله بیان ایدیلیر. حقیقت عرب علمای حروفنک بیان ایتدکری کی الف حرفنک الفبای عربی ده صوتی، نطقده صورتی یوقدر. یا کز خطده شکلی وارددر. بو اعتباره کوره الفبای عربی ده کی الف حرفی فن تصویجه، سماعیجه بر موضوع تشکیل ایده مز. چونکه فن تصوت حرفک صوتی، مسماسی نظر مطالعه یه آلیر، یا کز شکلی، خطی اعتباریله علم السنه یه داخل اوله بیلیر. حتی بو نکته یه مبنی درکه لسان عربی ده بعضاً همزه بیله یازیلیرده اوقوتیه رق یکیلیر. (الف وصل)

چونکه قواعد عربی ده همزه وصل الف ساکمه یه تقریب وتشیه ایدیلرک بعضاً حرفیتی معدوم عد ایدیلیر؛ یوق کی قیاس ایدیلیر. مثلاً وامرأة، واسم، فاستخرج کله لرنده کی همزهل تلفظدن ساقط در.

بنه ابن جنی نك پک دوغری اوله رق بیان ایله دیککی کی همزه نك، صامت اعتبار ایدیلن بو حرفک قیمت تصویته سی یعنی نطقده صورتی وارددر، فقط الفبای عربی ده حروف هجا صره سنده اوقیمته دلالت ایده جک معین بر رسم وشکلی یوقدر. بونک ایچون درکه نطقده صورتی اولان همزه ایله کتابت ده صورتی اولان الف ایکسی بردن عرب علمای حروفی عدنده حرف واحد اعتبار اولومشدر.

واقعا عرب لسانیونی عذنده، صائت اولان الف یعنی الف ساکنه حرکه نوعندن عد و اعتبار

اولوندینی نظر مطالعه یه آلنیرسه حرف صفتی ایله الفبایه برهمزه قالیرکه بونکده حرکه سنه کوره تنوع ایدن وجوه عدیده خطاً اکثر مواقعده الف ایله ابراز اولوندینی کی همزه نك اک مکمل صورتی اولان همزه ممدوده نطقاً دخی همزه ایله الف ساکنه دن عبارت اولدیفندن لسان عربی ده همزه ایله الفک یعنی حرکه قیایدن اولان صائت الف ایله حرف اولان صامت الف حرف واحد عد اولتمقده اصابت درکاردر.

الف حقیقی که ما ولا کله لرنده اولان الف در. بو حرف فنیکه الفباسنده یوق ایدی. عربلر بو الی اورادن آلمادیلر. اصول تحمیلرنده حرکه اشباعندن تولید ایتدیلر، کندیلری بولدیلر بو الفه علم حروف عربی ده الف مصوته الف ساکنه الف هوائییه دیرلر. الف مصوته دیرلر، چونکه بو حرف، هجاردده بذاته مصوت در، صوائتدن معدوددر. دیگر بر صوتک امداد واعانه سنه محتاج اولیه رق تلفظ ایدیلیر، صامتلی تصویت ایدر ما ولا کله لرنده اولدینی کی. الف ساکنه دیرلر، چونکه بو حرف بذاته مصوت و متحرک اولدینی ایچون حرکه قبول ایتمز. بناءً علیه سلکن عد ایدیلیر. الف هوائییه دیرلر، چونکه بو حرفک اخراجی اعضای صوته تماس واعتماد ایتیه رک عادتاً جوف ده، هواده حاصل اولور. بونک ایچون اعضا ومدارج صوتدن برینه نسبت ایدلیسه رک جوفه، هوایه اضافه ایدیلیر. (آء، ماده سنه باق) . علم تجویدده الف مد تعبیر ایدیلیر، چونکه دیگر حرفلری مد ایدر.

الفبای عربی ده حرف اول اولان الفک قیمت تصویته سی - اصول تسمیه حروف نظرندن أ (é) اولمق ایجاب ایدر. حروف هجائک نظم سر یا نیسی اولان ایلچید ترتیبنده ده الفک بوقیمتی ظاهر در. (زبرده لام الف بجهتیه باق). ذاتاً الف ساکنه ده عرب علمای حروفنک قوللرنجه قحسه نك یعنی همزه مفتوحه نك اشباعندن حاصل اولمامشی؟ بونقدیده حروف هجای عربی بی مسالرنه کوره تسمیه ایله مک اقتضا

صائتی ایله ترجمه ایدیلیر . ذاتاً تصوت و مخرج اعتبارینه کوره آریانیلرک (آ) سی ایله سامیلرک — صائت مقامنده ایراد ایتدکیری — (ع) ی بیننده اساساً بیوک فرق یوق در . ایکسیسه ده اقضای حلقدن کلیر ، ایکسینک تلفظنده ده مجرای صوت سربست ، آغز آچیق بولونور (آ . فن تصوت مادهسنه باق) . حتی امام خلیل (کتاب العین) ی ترتیب ایتدیکی وقت حروف هجائک جهاز تصوتده خنجره دن دوداقره قدر مراتب ومدارجنی تحقیق ایدرک (ع) حرفنی مرتباً اقصاده بولمش ، بو اصوله کوره اتخاذ ایله دیکی ترتیب حروفده (ع) ه مقام صدری توجیه ایتمش در . کتاب العین مؤلفنک فن تصوته مستند اولان بو ترتیبده (ع) برنجی همزه ، صوکنجی حرف در . (حروف مادهسنه باق) دیمک که امام خلیله کوره (ع) تصوتجه آ حرفنه بدل در .

الفبای عربیده حرف اخیری ابراز ایدن لام الف الفباجه الف ساکنه دن باشقه برشی دکل در . یالکز الفبای عربک حرف اولندن شکلاً فرقلی در . الف اولی سربانی الفبایی واسطه سیله الفبای عربی به کچمش ، الف اخیری نبطی و آرامی الفبالرندن دوغریدن دوغری به آلتش در . (ا ، خط مادهسنه باق) . بو حرفک اصلی تحقیق ایدیله . مدیکنه مبنی اولمالی در که بعضاً الف ایله لام دن مرکب برهجا صفتنده تلق اولونمش ، بوجهتله الفباده ، خطده لزومسز ، مقامسز برحرف عد اولونمش در . ابن جنی بو حرفه (لا) اسمنی ویرور . کلیات صاحبی ابوالبقا دیورکه متعلینک لام الف تعبیرلی خطادر ، چونکه (لام) و (الف) قوللری الفباده سبق ایتش برر اسم حرف اولوب مسمیات حروفی تسمیه دن غرض ایسه حروفک کیفیت ترکیبنی بیان ایتک دکل ، بسائط حروفک اسملرینی سرد ایله مک در . علمای حروف دن برقمی ده دیرلرکه مسمیات حروفی بیان ایتک احتیاج حاصل اولدینی وقت بو مسمیات ایله ابتدا ایدن بررکله بی حرفله اسم وضع ایتدیلر الف باء تاء ثاء ، جیم الی آخره کبی . نوبت تسمیه

حرککل هرلسانده جمله الفباییه نک اصول وارکانی اولان صائتلردن باشقه برشی دکل در . شوقه در . السنه سامیه ده بو حرککل یعنی صائتلر الفبالره ادخال ، حروف صرهسنه قید ایدیلرک صامتلرک تحرککنه ، اظهار قیمتته خدمت ودلاک ایدن اشارات میانه اقامه اولنمش در . ترک کانلری ده عجم املائیونی کبی — الفبای عربی نی قبول ایتدکیری زمان — اوخطایه دوئمشلردر . السنه آریه جمله . سندن وامهاتندن اولان لسان فارسی ده (آ) صائتی مکمل برحرف اوله رق موجود ایکن بوکا التفات ایتیه رک کلاک فارسیه نک ابتدالرنده بولنان آ لری همزه ایله الف مددن عبارت برحرف قیاس ایدرک بو طاقم کله لری مثلاً آب (صو) لفظنی (اب) صورتنده یازمشلردر .

عرب لسانونی صائت النی کشف ایله املالرنده استعماله چوق زمان اول باشلامش ایسه ده بو حرفک ماهیت تصوتیه سی ، اهمیت لفظیه سی حقیله تقدیر ایدیله مه مش در . (آ حرفنه باق) ، بونک ایچون ادیبون عرب الفبای عربی ده الف مصوته به — اصول تصوته مبتنی اولان الفبالره اولدینی کبی — بر مقام مستقل تعیین ایله مه مشلردر . عرب الفباسنده ، اصول خطنده الف صائته برحرف هجا دکل ، سائر حرفلرک خدمتته قائم بر حرف حرکدر (الفبا ، الفبای عربی ، حرکه ماده لرینه باق) .

عرب الفباسنده الف ساکنه دن ، همزه دن باشقه برده عین الف ایله لام واردر . عین الف یعنی (ع) حرفی که تصوتاً بوده بر صائت عد ایدیله بیلیر ، فنیکه الفباسنده اون التججی حرف در . السنه سامیه ده بو حرف همزه کبی ساکن و متحرک اوله رق استعمال اولوندینی کبی الف ساکنه کبی صائت مقامنده ده استعمال ایدیلر . السنه آریانیه و تورانیه ده (آ) صائتی ایله ابتدا ایدن کله لری عرب املائیونی اکثریا عین الف ایله یازارلر . عربیه (اصلی آرابه) عرق (آراق) عربسون (آرابسون) عربکیر (آرابکیر) علكساندر (آلكساندر) کبی کذلک السنه آریانیه ده سامیلرک عین النی (آ)

آخر حروف اولان الف هوائیه کلجه بو حرفک سکونته مبنی او طریق ایله تسمیه سی قابل اولمادی . بونک ایچون لام لفظی اضافه وافاده ایدرک بو الفده الف لام دیدیلر . یته ادیون دن ابن درید دیورکه کلام عربده استعمال ایدیلن ، اسملری ، فعباری ، حرکات واصواتی ترکیب وتشکیل ایدن حروفک عددی یکریمی طقوزدر . فقط جمله سی یکریمی سکز حرفه مرجعدر . یکریمی طقوزنجی حرف ایسه بر حرف بلا صرف ویا بلا تصریف درکه بوده الف ساکنه دن عبارتدر .

لسان عربده تعیین حروف مسأله سی یالکز علم حرف نقطه نظرندن دکل ، علم شریعت نقطه نظرندنده مهم و لازمدر . مثلاً شافیه عندنده بر آدم شخص آخرک لسانی بعض حروفک تکلمی باطل اوله حق صورته زده لسه دیت عدد حروفه کوره توزیع ایدیلر . بوتقدیرده الفبای عربیده لام الفک بر حرف بسیط و معین اولوب اولمامسی مسأله سی ایکی جهته شایان تحقیقدر . یوقاری یه نقل ایتدی کمز اقوالی برلشدره رک مقایسه ایده جک اولور ایسه ک جمله سنک مضمونلرندن اولاشونی استنباط ایده بیلر زکه الفبای عربیده صوک مرتبه ده کلن ولسان متعلمینده الف لام دینیلن حرفک واحد و بسیط اولدیفته اتفاق علما واردر . حرف مذکور ظن اولندیغی کبی لام ایله الفدن مؤلف بر حرف مرکب دکلدر ذاتاً لام الفک بر حرف واحد اولدیغی حدیث نبویده بیله مؤیددر . بو حرفک ماهیتنه قیمت تصویته سنه کلجه یته اقاویل علما ایله ثابت اولدیفته کوره طبق الف حقیق یعنی الف ساکنه کبیدر . حتی لام الف بو اعتبار ایله قجه اشباعندن تولد ایدن الف ساکنه یه نسبت ایله ده اصلدر . بلکه ده اصل الف حقیق بودر . بک تعمیق ایدیلر سه الفبای عربی نک صدرنده حائر موقع اولان الف حرفی اصول تسمیه حروفه نظراً عربجه همزه مفتوحه دینیلن أ (é) صائی اولق ایجاب ایدر چونکه اسمی اولان أ حرفی ایله بدء ایدیور . دیگر تکمیل حروف هجائک اسملرینک حرف

اولاری کبی . لام الفک الفبای عربیده بالاستتنا بو حرف ایله بدء ایدن بر اسمی اولمامسی الف ساکنه یعنی صائته اولدیفته کفایت علیه ایله دلالت ایدر . الف ساکنه نک قیمت تصویته سی لایق ایله تقدیر ، ولاتین الفبالرنده بعض حرفلر حقنده جاری اولدیغی کبی بو طاقم حروف عربیه ده سهالی اسم اتخاذ ایدیله ایدی اووقت لام الفده (آ) دینلرک طبیعی بر اسمی بولنش اولور ایدی . قجه اشباعندن حاصل اولان الف ساکنه خط عربیده شکلاً منشأ تولدی اولان همزه ایله مشترک اولدیغی حالده لام الفک کندینه مخصوص بر شکل رسمیی واردر (ا ، خط ماده سنه باق) . شیمی دیمک اولیورکه الفبای عربیده ایکی نوع الف ساکنه واردر : همزه نک اشباعندن تولد ایدن الف ، لام الف . الف اولی هم خطده هم الفباده معتبر اولدیغی حالده الف آخری یالکز الفباده موجود اولوب خط و املاده تعریف واستعمالدن ساقطدر . همزه الف ایله عین الفده بولرله ضم ایدیلر سه الفبای عربیده درت درلو الف موجود دیمک اولور .

لام الفک وجه تسمیه سی ، الف لام اضافه ایلک دن عبارت اولسه کرک .
تقدیر عاجزانه مه کوره اصل الف ساکنه یه بونامک توجیهی شوصورتله تاویل ایدیلر سه دها قرین حقیقت اولور : معلوم درکه الفبائک آخری ، لامی (لام الفعله قیاساً) الفدر ؛ بواعتبار ایله الفبای عربی نک صوک حرفنه الف لامی دینلک البته دها زیاده اوفق وانسبدر .

۱ - فیه نصرت } بر حرفی ایکی صورتله صوتی اعتباریله ، شکلی اعتباریله . حرفلرک صوتی فن تصوتک یعنی فونولوژی نک موضوعی تشکیل ایدر ؛ شکلرندن ایسه رسم خط بحث ایلر . الفبای عربیده الفک صوتی معتبر دکلدر . الفک صوتی تحقیق ایله مک ایچون بو حرفک لسانده صورت استعمالی تدقیق ایتک ایجاب ایدر . علم حروف عربیده تصوت اعتباری ایله ایکی نوع الف تفریق ایشملدر :

برالف دره اثنای تصوتده مجرای صوت سربست اولور یعنی خنجره ده تگون ایدن صوتك طبیعتی تحویل ایده جك مواقع دن خالی ، و آغز تماماً آجیق بولونورسه بوالده حادث اولان صوت الف ساکنه در . بوضوت اثنای حدوث و خروجنده حلقومده تضییق کوریر، آغزده قیصیلیر قالیرایسه ایشته او وقت همزه ساکنه حاصل اولور . حتی صامت الفه لسان عربده همزه اطلاقك وجهی ده بو اولسه كرك . چونكه قاموسده دینورکه : « همزه صیقمق و بر طاریه صیقیشدرمق معنا . سنه در یقال همزه اذا ضغطة همزه حرفی بو معنادن مأخوذدرکه مخرجندن صیقندی ایله چیقار . » حقیقت فن تصوتده نیم صامت صفتی حائز اولان بو حرف اخراج حروف امرنده مردد صوت، صندوقه تردید خدمتی ایفا ایدن جوف فك اوضاع مختلفه سنه کوره بعضاً تصمت و تسکن ایدرك صامت درجه سنه تنزل ایدر . عربجه ده بو همزه نك بوقیتمی تقدیر ایده یلمك ایچون وسط و آخر کله ده واقع همزه ساکنه نك تلفظنه دقت ایله مك کافی در . مثلا (بدء ، ائتلاف ، آء ، وضوء) کله لرنده کی ساکن همزه ل کبی و بعضاً ده تصوت و تحرك ایدرك صامت درجه سنه اعتلا ایلمك الف ساکنه ایله همزه نك نقطه اشتراك و مشابهتی بوراسی در . الف ایله همزه نك کاه توحیدی و کاه تفریقی حقننده علمای حروف آرهنده جریان ایدن اقوال متردده ، آرای متباینه هب بو نقطه دن تحث ایتش در . حالبوکه حروف هجنانك یکدیگرنندن مابه الامتیازی اولان کیفیت صوتیه یی تمیین ایدن جهاز تصوتك اقسام مردده سی اولدیغندن جوف فك بروضع مخصوصی ایله تعین ایدن همزه یعنی الف صامته الف ساکنه دن باشقه برحرف در . بوبابده اختلاف والتباسه محل یوق در . حرف صامت اولان همزه بدء ، بئر کله لرنده اولان ساکن همزه در . (همزه ماده سنه باق) .

همزه ساکنه هان السنه سامیه یه مخصوص کبی در . (همزه ، حرف ماده لرینه باق) ، مع مافیله بولسا نلرنده همزه نك ده موجودیت حرفیه سی ،

الف صائته ، الف صامته . صامت الف ما ولا کله لرنده اولان الف نوعنددرکه علم ادب (Grammaire) عربی ده بوکا یرینه کوره الف ساکنه ، الف هواییه ، الف مد ، الف لینه تعیر ایدیلیر . الف حقیق ایشته بوالف در ، هر لسانده حروف هجنانك اصل وهیولاسی در ، جهاز تصوتك اك مکمل محصولی در ، بالمله مراتب الفبائییه نك مبدأ و مأخذی در ، صوائتک اول واکلی در ، اس الحروف در (آء ، ماده سنه باق) . بونکله برابر الفبا واملای عربی ده الف ساکنه بذاته مستقل برحرف اوله رق طاننامش ، کتابتده حرف مد خدمتی ایفا ایدر بر اشارت رسمیه ، صامت لری تحريك و تمديد ایتمکله خادم بر حرکت حرفیه مقامنده تلقی اولونمش در ؛ موجودیت حرفیه سی ماهیت تصوتیه سی کرکی کبی تقدیر ایدیله . مه مش ، امر تسجی ده خدمت واهمیتی لایقوله اکلا . شیه مامش در . بونك ایچون درکه الفبانك اك بیوك رکنی اولان ، تصوتجه اك مکمل صورتده تعین ایدن بو حرفی عرب لسانیونی فححه نك اشباعندن تولید ایله مشلر در . حال بوکه بو حرف اوله حرکت اشباعندن حاصل اولمه برشی دکل . فن تصوت (Phonologie) نقطه نظر نیجه بذاته قائم برحرف تام ، بر موجود متعین در (آء ، ماده سنه باق) حتی لسان طبیعی ده باشلی باشنه برکله در ، برجه در . ینه بو حرفك قیمت الفبائییه سی حقبله کشف ایدیله . مدیکندن درکه نجات عرب الفبا خارجنده الف ندا ، الف تنیه ، الف جمع کبی اقسام الف تفریقنه لزوم کور مشلر در . حالبوکه بوالف لرینه فن تصوتجه الفبانك صدرنده اثبات وجود ایتمک شانندن اولان صامت الفدن باشقه برشی اوله مز .

عرب الفباسنه فنیکه لیلردن انتقال ایدن الف صامت که بوکا علم ادب عربی ده بالخاصه همزه نامنی و برلر ، (همزه ماده سنه باق) عرب هجانامه سنده الف ساکنه نك غیری برحرف در ، فن تصوت اعتباریله برحرف حلقومی در ، نیم صامت عد ایدیلیر . یاری ده قالمش ، فعل تصوتده برتأثیر مهم اجرا ایدن آغزك تضییق ایله تکمل ایده مه مش

نقطه نظر ندن همزه صفتنده بر حرف در . بوده همزه کبی بر نیم صائت در . کاه جوف فک کشایش تامی ایله الف کبی تام بر صائت اولور که کتاب العین صاحبک حرف اول اتخاذا ایله دیکی ایشته بو حرف در (ا ، علم حروف ماده سنه باقی) ، علی کله سنده کی عین الف کبی وکاه اغزک بر درجه تقبضیه صامت مرتبه سنه تقرب ایدر . اعمار ، قصده ، مسده کله لرنده اولدیغی کبی ، بعضاً ده ینه جوف فک اوضاع مخصوصه سنه کوره لسان عربده* او (o) ، او (ou) ، ای (ایلیق) کله سنده کی ای کبی) صائتلرنک یرنی طوتار . عمر ، علوم ، عمارت کله لرنده اولدیغی کبی ناصیل که همزه ده کندینه کوره بو خدمتلی ایضا ایدر . فنیکه الفبا سنده (ع) حرفی دخی الف کبی صامت ایدی . یونانیلر بو حرف صامتدن او (o) صائتی تشکیل ایتدیلر . دیمک حرفک صفت صائتی یونانیلر جه ده معلوم ایدی . اوروپا الفبا لرنده کی (ó) صائتلرینک ده منشی هب بو حرف در . السنه مختلفه ده صائت اوله رق بو حرفه اشتراک و صحابت کله لرک لساندن لسانه لفظاً ترجمه لرنده ده ظاهر در . مثلاً عربجه عمر ، علی کله لری لاتین حروفی ایله (Omer) ، (Ali) ، صورتنده یازیلیر ، ترجمه آرابه ، آراق لفظلری ، یونانجه (Oméros) اومروس) ، (Alexandres) آلكساندروس) کله لری لسان عربه ، عرق ، عمروس ، علیکساندر شکلر لنده نقل ایدیلیر (ع ، ماده سنه باقی) لام الف ایسه — ا ، علم حروف ماده سنده تفصیل اولندیغی وجه — تام تمامنه بر الف صائته در ، (A — آ) صوتی افاده ایدر . (الف) ک همزه یه اشتراکی اولدیغی حاده بونده استقلال تام واردر . فقط کلام ده استعمالدن مهجور ، یالکز الفبا ی عربی نک خاتمه سنده مذکور ومرسوم در . اصلی آکلاشیله مدیفندن اوللی در که همصوتی اولان الف بو حرفه غلبه ایتش ، بر یادکار ماضی اولق اوزره یالکز الفبا ده شکلی قالش . لام الف بویله متروک قالدیغی ، عین الفک صائتلی بکده نظر دقتی جلب ایتدیکی حاده الف ساکنه

قیمت تصوتیه سی لایقی ایله تقدیر ایدیله مه مش ، بونک ایچون الفبا ی عربی ده دیکر صامتلیر ایچون اولدیغی کبی بو حرفه مستقل بر شکل و مقام تعیین اولونامش در . حروف هجا صره سنده یری یوق در . حرکات و اشارات میاننه قید ایدیلیر .

همزه الفبا ی عربی ده موجود اولان دیکر صامتلیکی ساکن و یا متحرک اولور . همزه ساکنه بد ، اتمار کله لرنده کی همزه لر در . همزه متحرکه اولدیغی وقت حرکه اشاره و حرکه حرفدن یرنی آله رق لسان عربده حرکه سنه کوره ا ا ا ا آ او صوتلر ندن یرنی ایضا ایدر که لسانم زده ا ، ای ، ا ، او ، او ، او ، او و فزک الفبا لرنده e, i, u, ou, a, صائتلرینه تقابیل ایدر . بوحالده همزه متحرکه نک کتابت عربیه ده بش مقامی واردر ، بش صائتک یرنی طوتار ، فقط بر حرف متحرک صائت ایله تحریک اولنش بر حرف صامت دیمک اولدیغی ایچون همزه نک مختلف صوتلر ایله تحریک اولنش صورتلر ندن باشقه بر شی اولمایان بو حرفلر حقیقت ده برر هجا دیمک در . ایشته لسان عربده فن تصوت اعتباریله الف حقیقی یعنی صائت الف دن باشقه الف صامت اولان همزه نک مختلف صورت ده تحریکیله حادث اولور . الی نوع الف ده اعتبار اولونه بیلیر که تصوت نقطه نظر ندن هر بری بو لسانک صوائتندن برینه دلالت ایلر . بونک ایچون در که الفبا ی عربی ده کوردیکمز الفک معین بر قیمت حرفیه سی یوقدر .

الف ساکنه بر حرف مد ، همزه حروف هجا صره سنده وجودی اثبات ایدیله یین بر حرف صامت در . الفبا ی عربی ده کی الف ایسه ، الف ساکنه ایله همزه متحرکه نک بش حالته دلالت ایدر بر حرف مشترک عد ایدیله بیلیر ، جمله سی بر الف ایله افاده اولونور . بر حرف که برینه کوره الی حرفه بدل اولیور ، بر رسم که مقامنه نظراً الی صائته دلالت ایدیور . ایشته بونک ایچون - در که الفک الفبا ی عربی ده کندینه مخصوص معین و مستقل بر قیمت تصوتیه سی یوقدر . عرب الفبا سنده کی عین الفده فن تصوت

یوق در . چونکه ، اجتماع صائتین قاعده عربجه اجتماع ساکنین دیمک در . عرب لساننده حرکتله نن الف دکل همزه ساکنه در . یوقاری ده تفصیلی کجدی . الف ساکنه بالطبع تحریک ایدیله من (آء ماده سنه باق)

عرب لسانینون حروف هجائک مسالارندن باشقه اسملرینه ده پک زیاده اهمیت ویرمشلردر . مثلاً حرفلرک اسملرینی متألف اولدیفی عدد حرفه کوره ملبوبی ، مسروری ، ملفوظی قسملرینه آیرمشلردر . (حرف ماده سنه باق) بو تقسیمه کوره ده الف ملفوظی نوعندن یعنی اسملری اوچ حرفلی اولان قسمندن اولور .

الف حرفنک رسمی بو « ا » در . بوشکل الفبای عربنی یه خط نبطی وخط سریانی واسطه سیله فنیکیه الفبایندن انتقال ایتمش در (ا . علم حروف ماده سنه باق)

زمانمزده ، کتابمزده معتبر اولان خطوط متنوعه ده الفک شکلری بوجه آتی ترسیم ایدیلش در :

کوفی ..... ا

تعلیق ..... ا

ثلث ..... ا

محقق (الف محقق الف ثلث صورتنده در . ۸ - ۹ نقطه الف محقق ؛ ۷ - ۸ نقطه (الف ثلث اولور .)

نسخ ..... ا

غبار یا خود سیاق ..... ا

توقیع ..... ا

دیوانی ..... ا

ایله همزه نك بربرینه مناسبت و مشابهتی علم حروف عربی ده مباحثاتی داعی اولمش در .

عرب صرفیونی الف ایله همزه بی بربرندن فرق ایله مک ایچون دیرلرکه اصل الف حرکتله سز یعنی ساکن اولان الف در . حرکتلی اولان الف همزه در ، حتی بوتوجهی برتشبیه ایله ده ایضاح ایدرلر : روزکار متحرک اولورسه ریح و ساکن اولورسه هوا اطلاق اولدیفی کبی . نته کم قطعاً آتیه ده ده بوتشبیهی تضمین ایدر :

کالف یریک الدهر فی اعین الوزی
ولوشاء یدبی للعیون کهمزه
فکم من سکون مد بالریح کالهوا
ایک وکم فی الغیب عون ونصرة

بوتوجهیه هیچده دوغری دکل در . لسان عربک تصوتنه ، اصول مخارجنه نظراً همزه ایله الف بربرندن حرکت قیدی ایله دکل ماهیه فرقلی در . الف ایله همزه نك صورت تصوتلری باشقه ، باشقه در . برنده مجرای تصوت تماماً سربست ، خنجره ده تکون ایدن صوتک طبیعتنی تحویل ایده جک موانع دن آزاده ، آغز کاملاً آچیق بولونور . دیکر نده صوت مزماری مجرای تصوتدن کچر ایکن حلقومده ، آغزده تضییق و تأثیر کوریر .

ثانیاً همزه ساکن اولدیفی وقت ینه همزه در ، متحرک اولدیفی حالده ده همزه در . هم لسان عربده اصل همزه ، صامت اولان همزه ، همزه ساکنه در بدء ، داء کله لرینک همزه لری کبی . حتی اصل همزه ایله حرف مد (الف ساکنه) دن مؤلف اولان همزه ممدوده ایله ، الف ساکنه یننده ده تلفظ عربی ده مهم فرق واردر ، فقط اصطلاح لسانینونده توسع طریقله متحرک همزه یه ده الف نامی ویریلش در .

ثالثاً الف ساکنه برحرف صائت در . یعنی بذاته متحرک در . بویله نفسنده حرکتلی اولان برحرف ناصل اولورده تکرار حرکت قبول ایدر و همزه لثیر ؛ بخصوص لسان عربده دیفتشکه زون (Diftingaison) یعنی اجتماع صائتین اصولی ده

ایکی صوت مقطع (مقاطع صوتیه) کشف و تعیین
ایتدیلر و بونلردن هر برینه خطلرنده برر اشارت
مخصوصه یعنی حرف وضع و اتخاذ ایله دیلر. (الفا
و خط قبطی به باق) که بو حرفلرک برنجیسی (آ)
یعنی الف حرفی ایدی. لسان مصری ده نسر
معناسنی افاده ایدن آحوم کله سنک برنجی صوتی
(آ) اولدیمی ایچون جزئی کل ایله تسمیه ایله مک
طریقيله الفبالرنده حرف مذکوره آحوم نامنی
و پردکوری کپی ینه او مناسبتله بو قوشک صورتتی ده
آ حرفنه اشارت وضع ایله دیلر. بناءً علیه خط
قدیم مصری ده الف حرفک شکل اولی بو اولدی.

پک اسکی وقتدن بری مصر لیلر ایله مناسبت
تجاریه ده بولونان فنیکیه لیلرک الفبالرینی مصر.
لیلردن اقتباس ایله دکلرینه آرتق شبهه قالمش در.
الفک شکلی ده آنلردن آدیله. قدیم (عادی)
(archaïque) فنیکیه خطنده الفک شکلی :

2

ایدی. مصر لیلرک آحومی ایله فنیکیه لیلرک آنلی
مقایسه ایدیلر جک اولورسه الفک آحومدن آنلندی
بدها تظاهر ایدر. فنیکیه لیلرک خط دستلرنده
(cursive) سرعت حرکت ایجابیلر الف حرفنک
شکلی ده زیاده ساده شمش، ال یازسته ده
الویریشلی برحاله کشدر :

سامیلکده فنیکیه لیلر ایله مشترک اولان برانیلر
نبتیلر، سرانیلر الفبالرینی فنیکیه لیلردن اقتباس
ایله دکوری ایچون الف حرفنی ده بالطبع اورادن
آمشلر، بعض تحولات ایله الفبای عربیه نقل
ایله مشلدر.

آتیده کی جدول بوتحوالاتی ایضاح واره
ایدر :

قبطی (هییه روغلیف یعنی خط ملوکی)

قبطی (هییه راتیک یعنی خط سهانی)

فنیکی (عتیق)

حلی

اجازت

رقعه

ریحانی

شجری

لام الف (مخففه)

لام الف (مرسله)

استه نوغرافی ده الف حرفی صفر ایله ابراز
ایدیلر.

(تفصیلات ایچون خط ماده-نه باق)

تاریخیه. — فنیکیه الفبا سنندن آنمش اولان
الفبالرک جمله سننده طبیعی درکه الف حرفنک شکلی
دخی فنیکیه لیلرک الفندن اقتباس اولونمش در،
بر اصلدن کلشدر. بناءً علیه الف حرفنک تاریخ
خطیسنی یا تمق ایچون فنیکیه الفبا سننه قدر ارجاع
نظر ایله مک اقتضا ایدر. الفبا نک موجودی عد
ایدیلن فنیکیه لیلر دخی الفبالرینک ایله حرفی
اولان الفک صورت و رسمنی مصر قدیم مکتوباتندن
آدیله. خط قدیم مصریده الف یعنی (آ) صوتی
قارتال رسمی ایله ابراز ایدیلر ایدی. چونکه
اسکی مصر لیلر (فرعونیلر) لسانلرنده بو قوشه
آحوم (ahom) تعبیر ایدر لر ایدی. خط قدیم
مصرینک دور اولی که اشیایی شکلرینی رسم
و تصویر ایله ابراز ایله مک طریق ابتدائیسندن
عبارت ایدی، بو اصولده طبیعی درکه نسر
یعنی قارتالی یا تمق ایچون بو حیوانک رسمی یا بیلیر
ایدی. صوکرالی قبطیون لسانلرنده بکر می

ایدیلشدر . یونانیلر بو حرفدن ق (0) صائنی تشکیل ایتشلردر . (آ) صوتی ایله بدء ایدن بعض اعلام اجنیه نك عرب حروفی ایله تحریر واملاسنده الف عین صائت مقامنده استعمال ایدیلر . علكساندر ، علقوگله لنده کی الف عینلر تماماً (آ) خدمتی ایفا ایدرلر . الفبای عربی ده الف لامك شكلی اولان شو « لا » رسمی ده عرب الفباسنه خط نبطی دن انتقال ایله مشدر . نبطی دین خطده الفك شكلی : X در . (خط نبطی ، خط عربی ماده لرینه باق)

لسانه دائر کوردیکمز بعض کتب شرقیه ده خط ابراهیمی نامی ویریلن وحضرت ابراهیمه اسناد ایدیلن خط که تدقیقات جدیدیه نظرأ خط نبطینک برنوعی دیمکدر . بونده دخی برنجی حرفک یعنی الفك شكلی X صورتنده مرسوم در ، آل دیه تلفظ ایدیلر .

عربلر همعقلری اولان اقوام سامیه دن نبطیلر ، عبرانیلر ، سریانیلر ایله هر زمان مناسبتده بولندقلری ایچون اصلاً فنیکیه الفباسندن الف حرفی الفبای عربییه بو اوج واسطه ایله انتقال ایله مش و بونک ایچوندر که او الفباده نبطیدن ، سریانیدن ، عبرانیدن منتقل اولمق اوزره حرف الفك اوج شكلی (ا ، ء ، لا) موجود بولومشدر . سریانیدن آلتان (ا) شكلی فنیکیه الفباسنک نظمنه یعنی ترتیب ابجدیه نظرأ الفبانک باشنه یازیلدیغی حالده (لا) صوکنه درج اولومشدر .

بو حرفه الف لام دینلسنک سببی بلکه ده خط ابراهیمی دیه توصیف ایدیلن خط نبطی ده (آل) نامیله توسیم اولمسه سی در (ا ، علم حروف ماده سنه باق) .

بوکون الفبای عربیه لام الف دیدیکمز حرف اساساً الفبای عربییه خط نبطیدن انتقال ایله مش الف حرفندن باشقه برشی دکلدر . حتی برشی یازه جغمز وقت صحیفه نك یوقاری طرفنه قوزیديغمز شو معلوم شکل ده الفبارده ایلك

فنیکی (معقلی) ..... ۛ

فنیکی (معقلی) ..... ۛ

کوفی ..... ۛ

سریانی ..... ۛ

عربی ..... ۛ

عربی (بربری) ..... ۛ

بو شکلرک مقایسه سندن تحقق ایدر که الفبای عربی ده ، بزم الفبامزده کی الفك شکل اصلیبی مصر قدیمده هیه روغلیف خطنه رسیده اولیور . ایجاب واستعمال ایله خط ساده لسه ساده لسه ، قومدن قومه انتقال ایده ایده شیدکی قوللانديغمز حاله گلشدر . اوروپا خطلرنده کی الفك شكلی دخی ینه او اصلدن متشعبدر . فنیکیه لیلرک ، عبرانیلرک الفی A شکلنه کیرمش ، بو واسطه ایله لایتیلره ، اوروپا الفبالرینه انتقال ایله مشدر . الفبا ماده سنده اقوام قمدنه نك الفبالرینی حاوی پرلوحه ربط ایدیلشدر . الفك هرلسانده شکلری اوراده موجوددر ، مهرا . (دیکر تفصیلات ایچون الفبا وخط ماده لرینه باق)

الفبا وخط عربی ده همزه نك (ء) صورتنده یازیلان رسمی دوغریدن طوغرییه الفبای عبرانی (ء) دن اقتباس اولومشدر . عبرانی الفباسنده الفك برشکلده بودر : X

بو شکل عربلره انتقال ایدنجه ال یازیسنده ، ایشلک قلده بالطبع (ء) صورتنه انقلاب ایله مشدر .

عرب الفباسنده عین الف تسمیه ایدیلن شو (ء) شکل ایسه فنیکیه الفباسنده اون التنجی حرف اولان وعین تسمیه ایدیلن (0) شکندن آلمشدر (ع ، ماده سنه باق) . فنیکیه الفباسنده بو حرف صامت ایدی . عرب الفباسنده اوله قبول

(۱) اسم لرده و یا فعل لرده فتحه نك اشباعندن حاصل اولان الفه ، الف مجهوله دیرلر . فاعل و فاعول کله لرنده کی الفلر کبی .

(۲) اصلی واو یا خود یا اولوب بو حرفلردن منقلب اولان الفه ، الف محوله دینر . عصا ، ریحی ، کساء ، رداء کله لرینک الفلری کبی ، واو دن و یا دن منقلب اولیان الف اصلی در . اسملرک آخرنده بولنان الفلر الف محوله ، واسط کلاتده بولنوب حرف مد خدمتی ایفا ایدن الفلر الف اصلی در . کلاتک ابتدلرنده کی الفلر ایسه همزه در .

(۳) الف تأنیت درکه فعلی وزننده اولان کلمات عربیه ده کی الفلر بونوعدن در . حمراء ، صفراء ، طوبی ، مرضی کله لرنده اولدیغی کبی .

(۴) الف تنبیه که اسملرده ، فعللرده کلمات مفرده بی تنبیه یا بقی ایچون کتیریلیر . یذهبان ، کائناتان کله لرنده کی الفلر کبی .

(۵) الف جمع که کلمات مفرده بی جمع یا بقی ایچون ایراد ایدیلیر . کائنات ، جبال ، مجالس کله لرنده کی الفلر الف جمع در .

(۶) الف فاصله درکه فعللرده واو جمعدن صوکر اکتیریلیر . شکر واء کتبوا کله لرنده کی الفلر کبی . یا لکز خط ده ثابت اولور ، واوک مد و تضمینه خدمت ایدر . (همزه ماده سنه ده مراجعت) .

ینه علم صرف عربی ده تلفظه نظراً الف حرفی الف ممدوده ، الف مقصوره نوعلرینه تفریق ایدیلیر .

معلوم درکه عربجه ده سکون ایله ابتدا متعذر عد اولندیغندن کلمات عربیه نك اوائلنده الف ساکنه یوق در .

عربی کله لرك اورتلرنده بولنان الف ساکنه لر دائماً ممدود اولورق تلفظ ایدیلیر . انسان ، جبال ، ناجی کله لرینک اورتلرنده کی الفلر کبی . کذلک ینه عین قاعده یه مماس اولوق اوزره برکله ده همزه دن اول واقع اولان الف ساکنه لر ینه ممدود اوقونور . رداء ، کساء ، رداء ، غراء ،

حرف اولان الف دن غیر ی برشی ایله تأویل ایدیلر منز .

بعض الفاظه کیمیای قدیم ، سمییا کتابلرنده رمز مقامنده استعمال ایدیلن الفک آیری شکلری واردر . مثلاً کیمیای قدیم اربابی بیننده متداول اولان قلم جعفری ده الفک شو (۷) شکلی کبی ، وابن حیانتک کیمیایه دائر « کتابالراحه » نام اثرنده العازکیمیویه دن اولوق اوزره حرف الف (۹) صورتنده مرسوم در .

الف ترکییه کلمات عربیه ایله کیرمش در . بونک شکلی الفبای ترکی ده یا لکز اولورق (۱) بر صوت افاده ایتیر . یا لکز آء ، وء ، ایکی صائتلی ، مرکب حرفلری ترسیم ایله مک ایچون استعمال ایدیلیر . مع مافییه کلمات ترکیه نك اورتیه . سنده ، آخرنده (آ) مقامنده ، مد اشارتی قونیه رق ساده جه یازیلیر . اء شکلنده کی همزه مفتوحه ترکیه ده ینه او مقامده استعمال ایدیلیر . آل ، اء کله لرنده اولدیغی کبی طباعتده الفک شکلری شونلردر :

ابتداده : (۱) اورتیه ده (۱) آخرده (۱) (خط ، قلم ماده لرینه باق)

تکرارک قدیم خطلردن اورخون خطنده الفک شکلی (۲) در . (تفصیلات ایچون خط ترکی ، اورخون ، او یغور ماده لرینه باق) . کتات حاضره مزده الف حرفی باشسز اولورق بررقی کبی دوز یازیلیر . انجق یازیلده ، حسابلرده و باخصوص افادات جبریه ده الی واحدن تفریق ایله مک ، التباسه محل برافامق ایچون الف حرفنی کرک نسخ و کرک رقعه ده باشلی اولورق یازمق اصوب و اولادر .

۱ - علم تجویب { علم تجویبده ، فن قرآتده ساکن الف دائماً حرف مد و بعضاً حرف اظهاردر . متحرک الف یعنی همزه ایسه سبب مد اعتبار ایدیلیر . (مد ، اظهار ماده لرینه باق) .

۱ - صرف { صرف عربی ده الفک انواعی واردر :

هوا، اعطاء، اشتراء کبی . لسانمزه نقل
ایتدی کمز کلمات عربیہ مدہ آخردہ واقع همزہ لر حذف
اولندی بی ایچون نہایت کلمہ مدہ مفرد قالیر بوحالده مدہ
اصلہ رعایت ایله قاعده ینہ جاری در . آخر
کلمات مدہ مفرد واقع اولان الف ساکنہ لم مقصوره
در . عصا ، قفا کبی . معتل اللام اولوب (ی)
صورتندہ یازیلان (اء — املا ماده سنہ باقی) .
الفکر کذلک مقصوره در : مشتری ، معطی ،
مغزی ، ملهی ، صدی ، طوی والی آخره کلمه .
لرنده کی الفکر کبی .

کلام عربده الف ساکنہ ایله همزہ ممدوده نك
یکدی کردند جهات فرقی، مواقع استعمالی تعیین
ایله مک ایچونده کذلک علم صرف عربی ده قاعده
بیان ایتک اقتضا ایدر . واقعا همزہ مفتوحه نك،
همزہ مضمومه نك ، همزہ مکسوره نك الف
ساکنه دن فرقی صریح و ظاهر در . همزہ ممدوده
هم لفظاً هم کتابتاً (اء — املا ماده سنہ باقی)
اکثر مواقع ده الف ساکنه یه ملتبس اولدی بی
ایچون بویکی حرفی بر بردن تفریقہ مدار اوله جق
بعض قاعده بیانی پک لازم در . مثلاً الف جمع
بعضاً الف ساکنه ، بعضاً همزہ ممدوده در .
بونی ناصل بیللمی ؟ . عربجه یه مخصوص اولان
همزہ ممدوده بی ، باب ده کی با تالی ده کی تا کبی
بحرف صامت ایله الف ساکنه دن عبارت بر هجا
قیاس ایده میز که او وقت الف هر یرده الف
ساکنه همزده ب ، ت کبی بر حرف صامت
عد ایدیله رک همزہ ممدوده تفریقته محل قالماسین ؟
او وقت مثلاً مائر کلمه سنی شو صورتله تحلیل
ایده بیایرز : مهء اثر (مه م صامتی ایله ه
صائتندن عبارت بر هجا ، ء ا همزہ صائتی ایله
الف ساکنه دن مرکب بر هجا ، وسائر ه .) او وقت
خط عربی ده کلمه مذکورہ بی مء اثر یا خود
مثیر صورتندہ ، مبارات کلمه سنی ده مبارات
یا خود مبارات شکندہ املا ایله مک ایجاب ایتیمی کبی
بووجه املا رسم عربی یه توافق ایتدی کی کبی
همزہ ممدوده — همزہ لر ساثر نوعلری کبی —
علم حروف عربی ده بر حرف در ، حرف بسیط در ،

هجا ذکر در . ساثر حروف صوامت کبی عادی
بر صامت ده ذکر در . بر خصوصیت حرفیه یه
مالک در . بعضاً صامتک درجه سندن صامتک
قدر تجاوز ایدر ، الف ساکنه یه اقتران ایلر
(اء فن تصوت ماده سنہ باقی) . ایشته بوکا
مبنی در که الفبای عربی ده صوامتک هر برینک
آیری آیری بر اسم مخصوص وضع اولندی بی خالدہ
صائت همزده یه اوله برنام ویرلمه مش وکلام عربده
همزہ — یالکز سکون وحرکه نقطه نظرندن —
الف ساکنه دن آیری بر حرف عد اولنق ایله
برابر ینہ الف اعتبار اولمش ، بویکی حرفدن
برینہ الف ساکنه دیکری الف متحرکه تسمیه
قلمش در . واقعا بوحال علم حروف عربی یه
مخصوص بر کیفیت خصوصیه در ، یوقسه فن تصوت
نقطه نظرندن اصل همزہ بدء ، اتمار کلمه لرنده
اولان همزہ لر اولوب فرنک الفبالرنده کی صامت
(e) کبی [۱] عربلرک متحرک صفتله تمیز
ایله دکلری همزہ لرک هر بری حرکه سی کندندن ،
تصوتی ذاتندن عبارت بر صائت در (اء —
تصوت ، همزہ ماده لرینہ باقی) . فقط اصول تسجی
عربی ده الف ساکنه ایله همزہ ممدوده بیننده
مهم بر فرق وارد : الف ساکنه هجبارک اورته .
سنده ویا آخرنده بولنته رق صرف حرف مد
خدمتی ایفا یعنی کندندن مقدم اولان صامتی

[۱] همزہ اساساً السنه ساهیه مخصصاتندن ايسده دیکر
بعض لسانلرک تلفظلرنده نيم صورتده محسوس در . مثلاً
فرنک الفبالرنده کی صات (e ه) دینیان حرف بدرجه یه
قدر همزہ ساکنه خدمتی کوره بیلیر . (e ه) حرفنک
بو خدمتی اکلاشیله مدینته مبنی اولمالی در که بوکونلرده
در سعادت مطبوعات ترکیه سنده غریب بر غلط التزام
اولنمقده در : فرانسجه دن ترکیه یه لفظاً ترجمه ایدلکده
اولان Boers کلمه سی حروف ترکیه ایله بوثر یازلقدہ ، بوثر
اوقونمقده در . حالبوکه کلمه نك اصلی همزہ نك سکونی ایله
(بوثر) در فرنیجه سنده کی (e ه) عادتاً همزہ ساکنه در
بز بوفرکه اعتبار ایتیمه رک سوق خلمه ایله کلمه دوغری
یازبورزده اوراده کی همزہ ساکنه بی صامت ظن ایدرک
ه کبی تلفظ ایدبورز . ایشته املا نك بر تقضائی ده بوراده
یعنی همزہ ساکنه نك رسم خطنده ظاهر اولیور . کلمه بی
عمومیت اوزره اوقوندی بی کبی یازمق لازم کاسه واحالده
(اء) صائتی قوللانهرق (بوئر) طرنزنده یازمق ایجاب
ایدر . شو (ء) شکل دائماً ساکن همزہ نك علامتی در .
املا نك طوغریسی (بوئر) در فقط دوغری اوقومق شرطیله .